

MVB-beleid SBZ Pensioen

Inhoudsopgave

1.	Inleiding.....	3
2.	Maatschappelijke context	4
3.	Missie, visie en strategie van SBZ Pensioen.....	6
4.	Doelen en thema's	8
5.	Randvoorwaarden bij de uitvoering	11
6.	Uitvoeringsvormen.....	13
7.	Actiepunten MVB (agenda) 2024 en volgende jaren.....	19
8.	Governance en rapportage	20
9.	Bijlage I: SRD – Betrokken aandeelhouderschap	21
10.	Bijlage II: Fiscale uitgangspunten SBZ Pensioen	23

MVB-beleid SBZ Pensioen

1. Inleiding

In de afgelopen jaren is de aandacht voor maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO) en maatschappelijk verantwoord beleggen (MVB) sterk toegenomen. Dit past in een brede maatschappelijke trend waarbij zaken als milieu, duurzaamheid en verantwoordelijkheid voor de samenleving hoger op de agenda staan. Voor ondernemingen betekent dit dat ze steeds meer moeten nadenken over hun 'corporate citizenship' en de invulling die ze daaraan geven. Vrijwel alle grote ondernemingen hebben hier beleid voor ontwikkeld (Corporate Social Responsibility Policy) en leggen daarover verantwoording af in een Sustainability Report.

Volgend uit Europese wetgeving *zoals bijvoorbeeld CSRD) moeten ondernemingen rapporteren hoe duurzaam en verantwoord hun integrale keten is. Deze rapportages en de data hierover bieden input voor bijvoorbeeld het beleggingsbeleid van pensioenfondsen.

Van pensioenfondsen wordt verwacht dat zij in hun beleggingsbeleid rekenschap geven van de maatschappelijke consequenties van dat beleid. Immers, via de beleggingen die pensioenfondsen doen, kan direct dan wel indirect invloed worden uitgeoefend op het beleid van ondernemingen en overheden. Deze mogelijkheid om invloed te kunnen uitoefenen brengt de verantwoordelijkheid met zich mee dat pensioenfondsen daarin verantwoorde keuzes maken waarover zij zich ook verantwoorden.

In dit document 'MVB-beleid' van SBZ Pensioen (hierna ook: het pensioenfonds) wordt nader invulling gegeven aan de wijze waarop het fonds omgaat met het thema verantwoord beleggen. Daarvoor zijn eerst de maatschappelijke context en de missie en visie van het pensioenfonds met betrekking tot verantwoord beleggen beschreven, gevolgd door een overzicht van de overtuigingen van het fonds met betrekking tot MVB. Vervolgens zijn in het beleid doelstellingen met betrekking tot het MVB-beleid en de diverse uitvoeringsvormen om het MVB-beleid te implementeren opgenomen. Tot slot is de governance rondom MVB, alsmede de rapportagevorm en de verantwoording toegelicht.

Dit document betreft de volledige vastlegging van de uitwerking van het MVB-beleid.

MVB-beleid SBZ Pensioen

2. Maatschappelijke context

De trend in maatschappelijk verantwoord ondernemen en beleggen blijft niet bij een discussie alleen. Pensioenfondsen hebben ook te maken met regels en richtlijnen die zich richten op het MVB-beleid:

- In het Besluit marktmisbruik Wft (artikel 21a) is opgenomen dat het voor pensioenfondsen verboden is financiële instrumenten te verwerven uitgegeven door of te investeren in ondernemingen die zich bezighouden met de productie, verkoop of distributie van clustermunitie. Expliciet uitgesloten hiervan zijn deelnemingen in indexfondsen en extern beheerde beleggingsinstellingen die voor minder dan 5% in dergelijke ondernemingen beleggen.
- Sinds 1 januari 2014 is de Code Pensioenfondsen van toepassing, deze is opgesteld door de Pensioenfederatie en de Stichting van de Arbeid. De Code richt zich op uitvoering van de drie functies van 'goed pensioenfondsbestuur': besturen, toezicht houden en verantwoording afleggen. Met betrekking tot verantwoord beleggen zijn in de Code drie normen opgenomen, te weten:
 - A. Bij het bepalen van het beleid houdt het bestuur rekening met de verplichtingen die het pensioenfonds is aangegaan. Ook houdt het bestuur hierbij rekening met zijn verantwoordelijkheid ten opzichte van de belanghebbenden om te zorgen voor optimaal rendement bij een aanvaardbaar risico.
 - B. Het bestuur zorgt ervoor dat er onder belanghebbenden draagvlak bestaat voor de keuzes over verantwoord beleggen.
 - C. Het bestuur legt zijn overwegingen omtrent verantwoord beleggen vast en zorgt ervoor dat deze beschikbaar zijn voor belanghebbenden.

Op grond van norm A geldt dat de primaire fiduciaire plicht van het pensioenfonds is het realiseren van de pensioenambitie met een aanvaardbaar risico. Het MVB-beleid mag niet strijdig zijn met deze doelstelling. Iedere beslissing die het fonds neemt met betrekking tot haar MVB-beleid dient te worden beoordeeld binnen de driehoek rendement-risico-kosten.

- Ook vanuit de toezichtrol van DNB worden pensioenfondsen gestimuleerd om hun positieve impact op het gebied van ESG te meten en daar waar mogelijk te vergroten¹. Daarbij wordt ook duidelijk gekeken naar integratie van duurzaamheid in het risicomanagement van de portefeuille.
- SBZ Pensioen heeft zich gecommitteerd aan het IMVB-convenant. SBZ Pensioen onderschrijft de *OESO richtlijnen voor multinationale ondernemingen* en de *UN Guiding Principles on Business and Human Rights*. De OESO-richtlijnen bieden handvatten voor bedrijven om met kwesties om te gaan, zoals ketenverantwoordelijkheid, mensenrechten, kinderarbeid, milieu en corruptie. Hiermee vormen de OESO-richtlijnen het uitgangspunt voor het Nederlandse internationaal MVO-beleid. Hoewel de convenantsperiode formeel per 31 december 2022 is beëindigd blijven de bepalingen in het convenant een integraal onderdeel van ons MVB-beleid.
- UN Guiding Principles zijn van toepassing op alle staten en alle bedrijven. Ze zijn opgesteld om de rechten van individuen en gemeenschappen te realiseren en zo een bijdrage te leveren aan verduurzaming van de globalisering.
- SBZ Pensioen verwacht van zijn Fiduciair manager, Manager of Managers, ESG-dienstverlener, externe vermogensbeheerders en ondernemingen waarin wordt belegd, dat zij conform deze internationale standaarden handelen.

Naast bovenstaande landelijke regels en richtlijnen zijn er nog tal van internationale standaarden op het gebied van verantwoord ondernemen en verantwoord beleggen, gericht op institutionele beleggers. Deze standaarden vormen een belangrijke basis voor ons beleid. SBZ Pensioen heeft zich formeel niet gecommitteerd aan verdragen.

¹ zie onder andere DNB Duurzaam beleggen in de Nederlandse pensioensector 2016 en SDG impact indicators DNB 2017.

MVB-beleid SBZ Pensioen

- United Nations Principles of Responsible Investment (UNPRI). De United Nations Global Compact en internationale verdragen op het gebied van mensenrechten of klimaat. In 2015 zijn hier bovendien de United Nations Sustainable Development Goals (SDG's) bijgekomen. Een ontwikkelingsagenda van 17 doelen (thema's) die de wereld in 2030 tot een betere plek moeten maken. Deze doelen gaan over onder andere armoedebestrijding, toegang tot gezondheidszorg, onderwijs, duurzame energie en klimaatverandering.
- Het Klimaatverdrag van Parijs. Op 12 december 2015 sloten bijna 200 deelnemende landen in Parijs een klimaatakkoord (als opvolger van het protocol van Kyoto uit 1997). Het doel is de opwarming van de atmosfeer te beperken tot 2°C met als streefwaarde 1,5°C (in de jaren 2050-2100; dit betekent een halvering van de uitstoot ten opzichte van 1990). Overheden, burgers en bedrijven hebben derhalve met zijn allen de plicht te komen tot een reductie van CO₂-uitstoot.
- IORP-II; van compliance naar purpose (SDG's). Deze Europese richtlijn schrijft voor dat pensioenfondsen meer transparantie betrachten over hun ESG-beleid en de uitvoering daarvan (rapportage). De beleggingsbeginselen, de governance en het risicomanagement dient hierop te worden aangepast. Deze richtlijn wordt momenteel omgezet in nationale wetgeving.
- De door de EU opgestelde richtlijn inzake de Shareholder Rights Directive (betrokken aandeelhouderschap).
- De door de EU opgestelde verordening omtrent informatieverschaffing over duurzaamheid van beleggingen, de zogenaamde Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR). We publiceren de SFDR-rapportages periodiek op onze website.

MVB-beleid SBZ Pensioen

3. Missie, visie en strategie van SBZ Pensioen

SBZ Pensioen heeft ook een missie-, visie- en strategie-document opgesteld. De missie en visie luiden als volgt:

Onze missie

SBZ Pensioen is hét pensioenfonds voor werknemers, ex-werknemers en gepensioneerden van werkgevers in de sector van financiële en zakelijke dienstverleners. Het fonds voert de pensioenregeling voor de toekomst uit in het belang van onze deelnemers en verzekert de (ex)-deelnemers en de familieleden daarmee van een goed inkomen voor later. Onze klanten ervaren ons als vertrouwd, flexibel en persoonlijk.

Onze visie (waar willen we naartoe?)

Pensioen is mensenwerk. We staan in voor een persoonlijke benadering. We voelen ons nauw verwant met onze sector. Als vrijwillig fonds zijn we vertrouwd met de omstandigheden en wensen van de markt. We zijn ervan overtuigd dat we ons kunnen blijven onderscheiden met sectorspecifiek maatwerk, hoge kwaliteit in producten en service tegen marktconforme kosten. Onze omvang en gezonde financiële basis helpen ons in efficiency en flexibiliteit, en ook in innovatie. Door beheerste groei kunnen we onze kosten per deelnemer verlagen. En dat komt ten goede aan het pensioen. Bij nieuwe ontwikkelingen voelen we ons thuis in de voorhoede. Zowel bij doorontwikkeling van pensioenregelingen als een verantwoord en duurzaam beleggingsbeleid.

Onze strategie (hoe verwezenlijken we dat?)

Een duurzame toekomst

- Onze klanten kiezen vrijwillig voor aansluiting. We zijn daarom gewend om goed naar onze klanten te luisteren.
- Door permanente innovatie en digitalisering zijn we met een breed productenaanbod klaar voor het nieuwe stelsel. Maar de ontwikkeling gaat door, elke dag. Het houdt ons en onze partners scherp.
- Ons beleid van duurzaam en verantwoord beleggen leverde ons een solide financiële positie op. Daar gaan we dus vol overtuiging mee door. We zorgen dat we ons steeds blijven ontwikkelen op dit vlak, want stilstand is achteruitgang.
- We zien een beheerste groei als voorwaarde voor kostenbeheersing. Minder kosten per deelnemer betekent meer pensioen. En groei leidt tot meer slagkracht en wendbaarheid.
- Wij stellen hoge eisen aan onze bestuurders en onze partners. Door onze wortels en achtergrond in de financiële sector zijn we goed in staat om onder onze deelnemers goede niet-uitvoerende bestuurders te werven. Ons professionele uitvoerend bestuur zorgt voor een goede dagelijkse aansturing van het fonds en reageert slagvaardig op alle relevante ontwikkelingen.

De deelnemer staat centraal

- De risicohouding en communicatie is specifiek afgestemd op onze deelnemersgroepen.
- De communicatie brengt onze deelnemers laagdrempelig en persoonlijk inzicht en overzicht, waardoor ze zich bewust zijn van een inkomen voor later.
- We brengen persoonlijke keuzebegeleiding op een hoger plan en oriënteren ons op zaken als financiële planning en een meer integraal aanbod.
- We leren van onze deelnemers via ons deelnemerspanel en deelnemersonderzoeken.
- We brengen onderwerpen in bij de Pensioenfederatie, Tweede kamer en DNB in het belang van deelnemers.

Aantrekkelijk voor werkgevers

- We ontzorgen onze werkgevers in een persoonlijke, hechte samenwerking bij een van de belangrijkste arbeidsvoorwaarden.
- Wij zetten in op flexibiliteit en maatwerk voor werkgevers, binnen solide kaders en randvoorwaarden zoals een volledig geautomatiseerde en daardoor zeer kosten- efficiënte procesverwerking.

MVB-beleid SBZ Pensioen

- Onze vooroplopende digitale dienstverlening blijft onderwerp van constante verbetering. We innoveren zodat werkgevers ook in de toekomst hun medewerkers kunnen voorzien van een goed en betaalbaar inkomen voor later.
- We maken onszelf beter zichtbaar en relevant bij (nieuwe) werkgevers en in de media.

Maatschappelijke verantwoordelijkheid en oog voor de toekomst in het beleid

Zoals hiervoor vermeld opereert SBZ Pensioen met het doel om een goed pensioenproduct te leveren inclusief de ambitie van toeslagverlening (prijscompensatie) en tegelijkertijd met het bewustzijn van zijn maatschappelijke verantwoordelijkheid.

Want wat is de waarde van een in financieel opzicht goed pensioen indien de omgeving waarin dit pensioen wordt genoten aan leefbaarheid verliest?

Daarom zet SBZ Pensioen bij de invulling van het beleid in op (maatschappelijke) lange termijn waarde creatie. Dit vereist aandacht voor een duurzaam leefbare omgeving (Environment), sociale aspecten en mensenrechten (Social) en goed bestuur (Governance) ofwel SBZ Pensioen houdt in het beleid rekening met ESG-factoren.

Langetermijn waarde creatie, oog voor de toekomst, is op meerdere onderdelen in het beleggingsproces van SBZ Pensioen geïntegreerd. Dit betekent -onder andere- dat SBZ Pensioen in zijn uitbesteding inzet op een lange termijn en duurzame relatie en zijn uitbestedingspartners niet uitsluitend op korte termijn factoren beoordeelt. Ook wordt er bij de selectie van beleggingen aandacht besteed aan hun reële, economische lange-termijn waarde. Bijvoorbeeld in de investment cases. We selecteren onze beleggingen op basis van doelstellingen met een lange termijn focus. Tevens wordt de beloning van externe dienstverleners zoveel als mogelijk op de lange-termijn ingericht. Een lange termijn duurzame relatie stelt in staat om gezamenlijk doelstellingen te realiseren.

Motto MVB-beleid SBZ Pensioen

“SBZ Pensioen streeft ernaar in het beleggingsbeleid om binnen de mogelijkheden van het fonds – waaronder begrepen de fiduciaire plicht die het fonds heeft jegens zijn deelnemers om een optimaal rendement te behalen tegen een aanvaardbaar risico - een bijdrage te leveren aan een leefbare wereld”. SBZ Pensioen houdt hierbij zoveel mogelijk rekening met de voorkeuren en herkenbaarheid van de sector en achterban.

Om op langere termijn waarde te kunnen realiseren, dienen ondernemingen een ‘license to operate’ in de samenleving te hebben. Om die reden gaan maatschappelijk rendement en financieel rendement goed samen. De factoren milieu, maatschappij en goed ondernemingsbestuur (de ESG-factoren) vormen een integraal onderdeel van de beleggingsprocessen en beleggingsanalyses.

Beleggingsovertuiging / belief MVB: Maatschappelijk en financieel rendement gaan goed samen

Om op langere termijn waarde te kunnen realiseren, dienen (uitgevende) instellingen een 'license to operate' in de samenleving te hebben. Het bestuur gelooft dat instellingen die in de bedrijfsvoering rekening houden met ESG-maatstaven op de lange termijn betere resultaten behalen dan instellingen die dat niet doen. Daarnaast is SBZ Pensioen zich bewust van de plaats die zij inneemt in de samenleving en de invloed die zij als belegger kan uitoefenen. Maatschappelijk verantwoord beleggen is daarom integraal onderdeel van het pensioenfondsbeleid.

MVB-beleid SBZ Pensioen

4. Doelen en thema's

Doelen

Er zijn verschillende doelstellingen die SBZ Pensioen nastreeft bij het MVB-beleid. Deze doelstellingen kunnen gezien worden als uitwerking van de geformuleerde missie. Deze doelstellingen zijn achtereenvolgens:

A. Verbetering/bestending van de rendement/risico-verhouding op lange termijn

Zoals aangegeven, heeft het pensioenfonds de overtuiging dat ondernemingen die ESG-factoren niet afdoende adresseren grotere risico's lopen op verlies aan economische waarde. Door ESG-factoren in het beleggingsbeleid te verankeren, verwacht SBZ Pensioen deze risico's te mitigeren en daarmee een positieve bijdrage te leveren aan de rendement/risico-verhouding van de beleggingsportefeuille.

Een verantwoord risico/rendements/kostenprofiel is van groot belang voor een goed pensioen van onze deelnemers. In de uitvoering van het beleggingsbeleid (inclusief MVB-aspecten) houden we continu rekening met de balans tussen risico, rendement en kosten.

B. Een bijdrage leveren aan een leefbare wereld en het belegd vermogen op een wijze inzetten, dat naast de realisatie van de pensioendoelstelling een positieve impact gerealiseerd wordt op omgeving, klimaat, dieren, biodiversiteit en sociale omstandigheden en bedrijven daartoe aan te moedigen

Het bestuur van SBZ Pensioen wil niet verantwoordelijk zijn voor ernstige schade aan de maatschappij, het klimaat en de biodiversiteit en dieren. Het wil even min winst halen uit dubieuze praktijken. Daarentegen wil SBZ Pensioen met maatschappelijk verantwoorde beleggingen een bijdrage leveren aan een leefbare wereld voor iedereen, de bevordering van naleving van mensenrechten, goede sociale omstandigheden en verantwoord ondernemingsbestuur.

C. Voldoen aan de verwachtingen van onze deelnemers en de aangesloten werkgevers

SBZ Pensioen is verantwoordelijk voor het pensioen van de deelnemers. Het pensioenfonds vindt het belangrijk om naar de deelnemers en de aangesloten werkgevers toe een goede reputatie te hebben en te behouden. SBZ Pensioen voert hiertoe onder andere een MVB-beleid. SBZ Pensioen voert dit beleid uit met inachtneming van de voorkeuren en herkenbaarheid van de sector en achterban waarvoor het werkzaam is.

De wijze waarop ondernemingen en beleggers met ESG-factoren omgaan, is in toenemende mate onderwerp van maatschappelijke discussie.

Van ondernemingen en beleggers wordt verwacht dat zij een bijdrage leveren aan een duurzame samenleving. Bovendien wordt verwacht dat zij hier verantwoording over afleggen en hier op een transparante wijze over rapporteren. Hier willen wij aan voldoen.

MVB-beleid SBZ Pensioen

Thema's

Gezien de veelheid aan vraagstukken en oplossingsrichtingen op het vlak van MVB wil SBZ Pensioen focus aanbrengen. Navolgend staan de 17 Sustainable Development Goals (SDG's) voor 2030 zoals deze in 2015 door de VN zijn vastgesteld (deze 17 SDG's zijn gekoppeld aan de thema's van het Global Impact Investing Network).








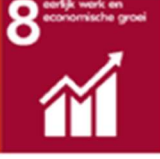





Pensioenfondsen zijn maatschappelijke en financiële instellingen. Van huis uit zijn zij al begaan bij doel 1 'No poverty' door een zo goed mogelijk pensioen te bieden aan haar deelnemers. Daarnaast wil het pensioenfonds natuurlijk voldoen aan wet- en regelgeving (clustermunitie, sanctielijsten) en wil het pensioenfonds aansluiten bij de thema's die de sponsors en (vertegenwoordiging van) hun werknemers² belangrijk vinden alsmede bij thema's die vanuit de eigen activiteiten relevant zijn. Daarom focust het pensioenfonds zich bij de uitvoering van het MVB-beleid in haar beleggingsportefeuille op de volgende thema's:

1. **Klimaat** als uitgewerkt in het Klimaatverdrag van Parijs (COP21) op grond van aansluiting bij thema's die sponsors en (vertegenwoordiging van) hun werknemers belangrijk vinden.
2. **Financial inclusion** (financiële zekerheid voor individuen) op grond van het karakter en de activiteiten van SBZ Pensioen;
3. **Bevordering efficiency in en toegang tot gezondheidszorg** op grond van aansluiting bij thema's die aangesloten werkgevers en (de vertegenwoordiging van) hun werknemers belangrijk vinden

² Zie uitkomsten overleg met Sociale Partners

MVB-beleid SBZ Pensioen

Thema's SBZ Pensioen	SDG	Toelichting
Wettelijke uitsluitingen (<i>basisthema</i>)		SBZ Pensioen belegt niet in landen en bedrijven indien dit wettelijk niet is toegestaan.
Mensenrechten (<i>basisthema</i>)		Mensenrechten is een universeel thema wat SBZ Pensioen onderschrijft en wat het pensioenfonds in haar beleggingen prominent laat terugkomen. Dit betekent dat het pensioenfonds op basis hiervan in bepaalde landen en bedrijven niet zal beleggen of bedrijven zal aansporen om bijvoorbeeld arbeidsomstandigheden te verbeteren. Kinderarbeid en 'eerlijk loon' zijn ook thema's die hieronder vallen.
Goed bestuur (<i>basisthema</i>)		SBZ Pensioen vindt het belangrijk dat de ondernemingen waarin het belegt effectief en transparant worden bestuurd, zonder corruptie, en dat ze verantwoordelijkheid nemen voor hun daden. Goed bestuur raakt ook diversiteitsthema's.
Gezondheidszorg verbeteren, beter toegankelijk en/of goedkoper maken (<i>Speciaal thema</i>)	  	Een goede gezondheid levert naast de maatschappelijke winst ook economische winst op. Zo leiden een hoog ziekteverzuim en slechte gezondheid veelal tot hogere arbeidskosten voor werkgevers. SBZ Pensioen wil zorg beter toegankelijk maken. Dit betekent dat we ons onder andere richten op initiatieven die de zorg verbeteren, dichterbij halen en/of goedkoper maken. Gezondheidszorg ligt als thema vanzelfsprekend dicht bij de aangesloten werkgevers van het pensioenfonds.
Betere toegang tot financiële diensten (<i>Speciaal thema</i>)	 	Een groot deel van de wereldbevolking in opkomende landen heeft nog steeds geen of moeilijk toegang tot financiële diensten. Dit thema focust zich op het uitbreiden van de toegang tot financiële instrumenten door het voor een groter deel van de bevolking betaalbaar te maken en beschikbaar te stellen. Door meer mensen toegang te geven tot de digitale economie, zijn ze beter in staat zichzelf te ontwikkelen, wat uiteindelijk een belangrijke rol speelt in langdurige economische groei van de wereldeconomie.
Milieu- en klimaatbeheersing (<i>Speciaal thema</i>)	  	De uitstoot van broeikasgassen zorgt ervoor dat de aarde steeds warmer wordt, met grote gevolgen voor de economie, de mens, de natuur en het milieu. Vanwege deze enorme consequenties is het tegengaan van de opwarming van de aarde een van de belangrijkste thema's voor SBZ Pensioen.

MVB-beleid SBZ Pensioen

5. Randvoorwaarden bij de uitvoering

Bij de keuze voor de uitvoeringsvormen (zie volgend hoofdstuk) en de intensiteit van het MVB-beleid heeft het fonds de volgende factoren in overweging genomen:

- Het ambitieniveau
- De beschikbare resources
- De uitvoerbaarheid
- De beleggings- en evaluatiehorizon
- De kosten

Ambitieniveau

Bij de realisatie van de MVB-doelen kan het zijn dat onderdelen van de portefeuille afwijkende risico- en rendementsprofielen kennen. In het kader van de realisatie van de pensioendoelstelling van SBZ Pensioen blijft overall een verantwoord risico/rendements/kostenprofiel van het grootste belang.

Tegelijkertijd heeft het fonds niet de ambitie om in Nederland als voorloper te fungeren op het gebied van MVB-beleid, maar het wenst daarbij ook niet achter te blijven of in de achterhoede te opereren. Van belang is dat het beleid zoveel mogelijk aansluit bij de wensen van de deelnemers. Dit wordt onder meer gewaarborgd door het periodiek uitvoeren van deelnemersonderzoeken. Het bestuur van SBZ kiest dan ook voor een “geleidelijk pad van doorontwikkelen”.

Bij het vormgeven van het beleggingsbeleid stellen we eisen op verschillende vlakken. De combinatie van eisen leidt soms tot onmogelijke uitvoeringssituaties. Daarom heeft het bestuur de volgende prioritering bij het bepalen van de beleggingsportefeuille aangebracht. Hierbij is rekening gehouden met welke aspecten het meest bepalend zijn voor de risico/rendementsverhouding van het fonds (zowel financieel als niet-financieel).

1. In samenspraak met Sociale Partners formuleren van de risicohouding door het bestuur van het pensioenfonds
2. Strategische beleidsbepaling door het bestuur op basis van een ALM-studie.,
3. Asset allocatie op basis van een ALM-studie.
4. Externe uitvoering met inzet van specialisten
5. Multi-manager strategieën, waar mogelijk in mandaten, maar ook in beleggingsfondsen
6. Wettelijke uitsluitingen, ook in beleggingsfondsen
7. Tabaksuitsluitingen in de gehele portefeuille
8. Uitsluitingen van sectoren, bedrijven en landen binnen de mandaten en beleggingsfondsen
9. ESG/MVB-integratie bij managers
10. ESG/MVB-integratie in portefeuilles
11. Toevoeging van beleggingen die bijdragen aan klimaatbeheersing, financial inclusion en verbetering van (kosten)efficiency en toegang tot gezondheidszorg
12. Engagement voor zowel wereldwijde aandelen als bedrijfsobligaties
13. Inschakeling van manager die namens SBZ Pensioen het stem- en engagementbeleid uitvoert.

Beschikbare resources

In de praktijk zijn er diverse manieren om invulling te kunnen geven aan het MVB-beleid. De factoren die de keuze voor één of meerdere uitvoeringsvormen bepalen, zijn onder andere de ambitie van het fonds en de omvang van het fonds. De omvang van het fonds bepaalt in de regel de beschikbare resources. Een kleiner fonds heeft in de regel minder budget en mensen beschikbaar, en daar zullen de MVB-ambities op aansluiten.

SBZ Pensioen heeft de integratie van het MVB-beleid in de portefeuille van het fonds uitbesteed aan een van de fiduciaire managers (manager-selecteur of MoM). Daarmee spelen de beschikbare resources aan de kant van deze fiduciaire manager op het gebied van MVB een belangrijke rol bij de implementatie van het beleid. Het pensioenfonds en de fiduciair manager trekken samen op om de kennis en kunde op MVB-vlak bij beide partijen te vergroten. Daarnaast heeft SBZ Pensioen een separate manager aangesteld voor de uitvoering van het stemmen op aandeelhoudersvergaderingen en engagement, de dialoog met ondernemingen gericht op verbetering van het gedrag van ondernemingen en duurzame ontwikkeling. Deze manager is tevens verantwoordelijk voor het identificeren van bedrijven die in strijd handelen met de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen en de UN Guiding Principles on Business and Human Rights. Het pensioenfonds heeft de vereiste kennis en expertise om haar MVB-beleid uit te kunnen voeren geborgd via uitbesteding. Het pensioenfonds beschouwt dit gezien de

MVB-beleid SBZ Pensioen

kosten en omvang van het fonds als de meest efficiënte oplossing.. Zowel uit praktisch oogpunt als wat betreft kosten is een eigen apparaat niet wenselijk.

Uitvoerbaarheid

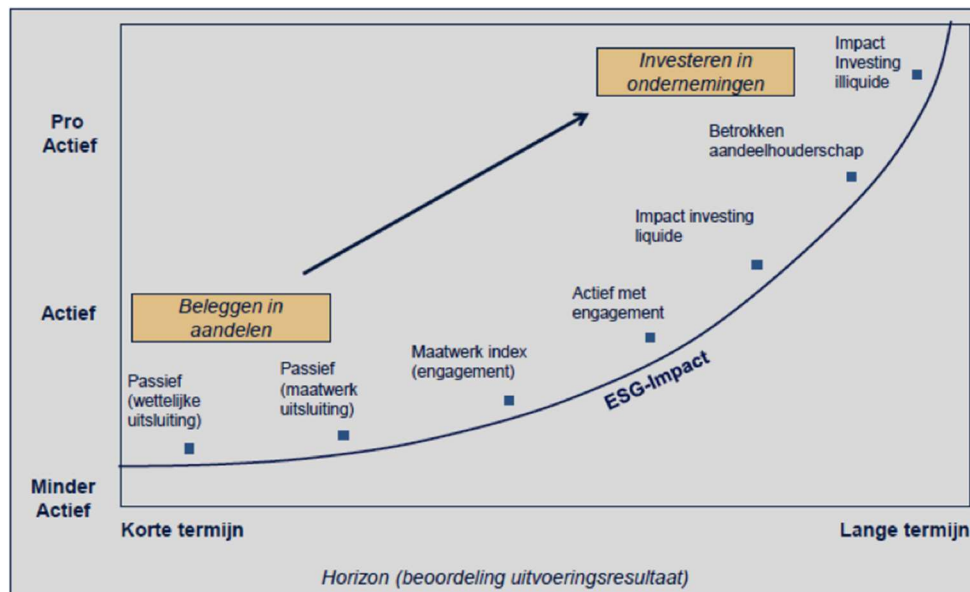
De uitvoerbaarheid van de verschillende uitvoeringsvormen wordt voornamelijk gedreven door de vraag in hoeverre het pensioenfonds directe invloed heeft op de samenstelling van de beleggingsportefeuille.

Voor de mandaten heeft het fonds volledige zeggenschap over het MVB-beleid en de uitgangspunten en kan het ESG-beleid van SBZ Pensioen volledig worden geïntegreerd.

Op dit moment wordt een groot deel van de aandelenportefeuille en de bedrijfsobligatieportefeuille via mandaten uitgevoerd en wordt het beleid van SBZ Pensioen ten volle toegepast.

Beleggings- en evaluatiehorizon

De beleggings- en evaluatiehorizon hebben eveneens invloed op de implementatiemogelijkheden. Vormen als actief aandeelhouderschap en impact investing vereisen in de regel een langere horizon waarbij een intensievere, langdurige relatie met de onderneming wordt aangegaan. Ofwel via een directe (mandaat)belegging ofwel via een beleggingsfonds. Bij uitsluiting daarentegen is geen lange horizon vereist, omdat geen dialoog met de onderneming wordt gezocht. Een en ander is weergegeven in onderstaand figuur (NB. Niet alle genoemde uitvoeringsvormen zijn van toepassing op SBZ Pensioen).



Kosten

De kosten van het MVB-beleid worden afgezet tegenover het rendement en het risico in de breedste zin van het woord. Immers, het MVB-beleid mag niet ten koste gaan van de fiduciaire verplichting van het fonds ten opzichte van de deelnemers.

MVB-beleid SBZ Pensioen

6. Uitvoeringsvormen

SBZ Pensioen heeft voor het MVB-beleid de volgende uitvoeringsvormen gekozen.

A. Integratie ESG binnen het beleggingsbeleid en de beleggingsprocessen

Ambitie:

SBZ Pensioen is ervan overtuigd dat het actief meenemen van duurzaamheidsfactoren, op de lange termijn sterk bijdraagt aan een betere risico-rendementsverhouding van de portefeuille. In het beleggingsproces nemen wij effecten op de maatschappij en het milieu in iedere stap mee. Het vermogen van SBZ Pensioen wordt door diverse vermogensbeheerders belegd.

Vermogensbeheerders die voor SBZ Pensioen actief zijn, spelen een belangrijke rol in het realiseren van het MVB-beleid. Wij verwachten van hen dat ze informatie over milieu, sociale omstandigheden en goed bestuur integreren in de beleggingsprocessen om zo tot betere beleggingsbeslissingen te komen. Hun MVB-beleid moet aansluiten bij (inter)nationaal geaccepteerde normen en niet leiden tot te hoge risico's. Ook moeten zij rekening houden met ons MVB-beleid.

Praktijk:

Belegt een van onze vermogensbeheerders in een bedrijf met hoge duurzaamheidsrisico's welke niet onder de uitsluitingen valt? Dan gaan we hierover actief het gesprek aan. Het doel hiervan is om te monitoren of de vermogensbeheerder zich bewust is van eventuele risico's, of hij een goede analyse heeft gemaakt en of deze in de beleggingsbeslissing is gebruikt. Als uit de monitoring en evaluatie blijkt dat een vermogensbeheerder niet langer ons MVB-beleid kan uitvoeren dan stuurt SBZ Pensioen de uitvoering van het beleid bij.

Bij fondsbeleggingen is het niet SBZ Pensioen die verantwoordelijk is voor het beleid, maar de fondsdirectie. In het selectieproces matcht SBZ Pensioen het MVB-beleid van de betreffende partij met haar eigen beleid. In het geval er sprake is van voldoende overeenstemming dan kan er wat SBZ Pensioen betreft in dit fonds worden belegd. Wij monitoren periodiek het beleid met betrekking tot actief aandeelhouderschap. Als het beleid van het fonds te veel afwijkt van het beleid van SBZ Pensioen dan vervangt SBZ Pensioen het fonds.

Wij verwijzen naar het stem- en engagementbeleid van Robeco en Russell Investments³.

B. Actief aandeelhouderschap (stemmen en engagement)

Ambitie:

Bij SBZ Pensioen vinden we het belangrijk om betrokken te zijn bij de bedrijven waarin we investeren. Zo kunnen we bedrijven waarin we beleggen stimuleren om maatschappelijk verantwoord te ondernemen. Dit doen we door met deze bedrijven in gesprek te gaan en door te stemmen op aandeelhoudersvergaderingen. We stemmen dan bijvoorbeeld op voorstellen op het gebied van milieubeleid, sociale omstandigheden en ondernemingsbestuur.

³ Russell Investments: 'Engagement Policy' en 'Proxy Voting Guidelines' (www.russellinvestments.com)/ Robeco: 'Proxy Voting Policy' en 'Robeco's Engagement Policy' (www.robeco.com)

MVB-beleid SBZ Pensioen

SBZ Pensioen maakt gebruik van het stemrecht op aandeelhoudersvergaderingen van bedrijven waarin wordt belegd. Stemmen is een directe en effectieve manier voor SBZ Pensioen om zijn opvattingen op het gebied van maatschappelijk verantwoord beleggen over te brengen en om invloed uit te oefenen op het beleid van beursgenoteerde ondernemingen. SBZ Pensioen belegt in beursgenoteerde ondernemingen die ten minste jaarlijks een aandeelhoudersvergadering houden. Tijdens deze vergaderingen heeft SBZ Pensioen de mogelijkheid om te stemmen op onderwerpen die impact hebben op de waardecreatie op de lange termijn van een onderneming, zoals bijvoorbeeld corporate governance, strategie, of maatschappelijke en ecologische kwesties. Daarnaast is het een belangrijk instrument om ondernemingen te beïnvloeden waarbij (potentiële) negatieve impact is geconstateerd. Naast het stemmen op voorstellen van anderen draagt onze engagement manager namens SBZ Pensioen zelf onderwerpen aan.

Op zijn website publiceert SBZ Pensioen eenmaal per kwartaal hoe het fonds heeft gestemd op algemene vergaderingen van beursgenoteerde ondernemingen (per onderneming/ stempunt). Eenmaal per jaar geeft SBZ Pensioen een uitgebreidere beschrijving/overzicht van zijn stemgedrag en geeft het fonds een duidelijke onderbouwing voor zijn stemmen, met name wanneer er tegen een bestuursvoorstel wordt gestemd of er geen stem wordt uitgebracht. Zoals eerder opgemerkt is het stemrecht een belangrijk instrument om invloed aan te wenden bij ondernemingen waarbij (potentiële) negatieve impact is geconstateerd.

Actieve dialoog is een belangrijk middel om aan onze aandeelhoudersrechten vorm te geven. SBZ Pensioen gaat in gesprek met bedrijven waar (potentiële) negatieve impact is signaleerd. Hierbij is er extra aandacht voor thema's en problemen die financieel materieel zijn, die de meest negatieve impact voor samenleving en milieu veroorzaken of die voor onze deelnemers van belang zijn.

We spreken bijvoorbeeld met bedrijven die een grote uitdaging hebben om het Parijsakkoord te halen zoals olie- en gasbedrijven. Zo proberen we de bedrijven te stimuleren om op het gebied van klimaatverandering voldoende voortgang te blijven boeken in de energietransitie.

Een ander voorbeeld is het voeren van gesprekken met bedrijven waar incidenten hebben plaatsgevonden. SBZ Pensioen kan in zo'n geval besluiten om in het bedrijf te blijven beleggen om zo actief gebruik te maken van de aandeelhoudersrechten om invloed uit te kunnen oefenen. Dit met als doel om zo de negatieve impact te verkleinen, te herstellen en in de toekomst te voorkomen. Wanneer blijkt dat na een actieve dialoog de doelstellingen niet aantoonbaar zijn behaald, dan kunnen we besluiten niet langer in het bedrijf te beleggen. Dit laatste geldt zeker voor bedrijven die de richtlijnen van de OESO en de Verenigde Naties schenden.

Jaarlijks legt SBZ Pensioen verantwoording af over de engagementtrajecten die er gedurende het jaar zijn gevoerd. Dit voor zover er geen afbreuk wordt gedaan aan de effectiviteit van de (lopende) engagementtrajecten.

Praktijk:

Er wordt gestemd en een actieve dialoog gevoerd in de categorie aandelen. In de categorie bedrijfsleningen is stemmen weliswaar onmogelijk, maar namens SBZ Pensioen wordt wel een actieve dialoog gevoerd met de bedrijven in de portefeuille. Bij fondsbeleggingen is het niet SBZ Pensioen die verantwoordelijk is voor het beleid, maar de fondsdirectie. In het selectieproces matcht SBZ Pensioen het MVB-beleid van de betreffende partij met haar eigen beleid. In het geval er sprake is van voldoende overeenstemming dan kan er wat SBZ Pensioen betreft in dit fonds worden belegd. Wij monitoren periodiek het beleid met betrekking tot actief aandeelhouderschap. Als het beleid van het fonds te veel afwijkt van het beleid van SBZ Pensioen dan vervangt SBZ Pensioen het fonds.

Om invulling te geven aan het OESO-richtsnoer en (potentiële) negatieve impact van ondernemingen te mitigeren, te voorkomen respectievelijk te herstellen, wordt de portefeuille van SBZ Pensioen op half-jaar-basis gescreend. Ondernemingen met een (potentiële) negatieve impact worden in kaart gebracht. Deze lijst wordt gedeeld met Robeco, zodat het bij deze ondernemingen de stem van SBZ Pensioen kan laten horen en engagement kan opstarten (zover mogelijk). De screening van de portefeuille vindt plaats door de manager of managers met behulp van een ESG-dataprovider. De manager of managers start ook zelfstandig engagement-

MVB-beleid SBZ Pensioen

trajecten op. Daarnaast doen we mee aan grote collectieve engagement initiatieven. Dit stelt ons in staat om met meer bedrijven in de beleggingsportefeuille de dialoog aan te gaan.

Met betrekking tot de engagement activiteiten die plaatsvinden in de gesegregeerde mandaten (door Robeco) heeft SBZ Pensioen het recht jaarlijks thematiek voor engagement in te brengen, waarvan SBZ Pensioen actief gebruik maakt. Voor engagement uitgevoerd in de mandaten en de fondsen worden samenwerkingsverbanden opgezocht, bijvoorbeeld met Eumedion en UN PRI.

C. Uitsluiting

Ambitie:

Bij een besluit tot uitsluiting van een **product (of dienst)** hanteert het fonds de volgende cumulatieve criteria als leidraad.

- Het product is bewezen per definitie schadelijk voor mensen
- Daar kan met de invloed als aandeelhouder niets aan worden gedaan
- Het heeft geen nadelige gevolgen als het product er niet meer zou zijn
- Er is een wereldwijd verdrag of politieke druk gericht op het uitbannen ervan of de maatschappelijke kosten als gevolg van het product zijn aantoonbaar hoog

SBZ Pensioen zal ook overgaan tot uitsluiting wanneer stemmen en/of engagement niet resulteert de (potentiële) negatieve impact, op basis van het OESO-richtsnoer, te voorkomen / te mitigeren/ te herstellen. Daarbij neemt SBZ Pensioen ook de (potentiële) negatieve gevolgen van de desinvestering op maatschappij en milieu mee.

Uitsluiten is een zwaar middel dat we niet lichtzinnig toepassen. Wanneer we een bedrijf of overheid uitsluiten en er dus niet meer in beleggen, kunnen we namelijk ook minder makkelijk een gesprek voeren met dat bedrijf of die overheid om ze te bewegen verbeteringen aan te brengen.

Op grond van deze criteria sluit het pensioenfonds de volgende producten uit:

1. **Controversiële wapens:** Op grond van wettelijke bepalingen mag het fonds niet beleggen in bedrijven die betrokken zijn bij de productie van (en handel in) clustermunitie (uitzondering: bij beleggingsfondsen geldt dat de exposure naar dit soort bedrijven niet groter mag zijn dan 5%).
SBZ Pensioen vindt het belangrijk dat niet alleen de productie van clustermunitie wordt uitgesloten maar ook de productie van andere controversiële wapens. We hebben het dan over de productie van landmijnen, nucleaire wapens, wapens met verarmd uranium, biologische/chemische wapens of gerelateerde componenten voor deze wapens. In praktische zin, en om interpretatieverschillen te voorkomen, volgt het pensioenfonds de uitsluitingenlijst van haar engagement-manager op dit vlak. Bovendien streeft het pensioenfonds ernaar dat de uitsluitingen ook gelden voor de beleggingen in beleggingsfondsen.
2. **Tabak:** Het pensioenfonds sluit beleggingen in tabaksproducenten uit. Ook bedrijven die meer dan 10% van hun omzet uit de verkoop van tabak halen worden uitgesloten. Daarbij wordt "vaping" onder tabak geschaard en daarmee dus ook onderdeel van d Tabak levert op geen enkele manier een positieve bijdrage aan mens en maatschappij. Het is schadelijk voor de mens vanaf de eerste sigaret en kan gemist worden. Engagement met tabaksproducenten heeft onvoldoende zin. Er zijn in verschillende landen wetten die de verkoop en marketing aan jongeren verbiedt. Ook lopen er wereldwijd verschillende grote rechtszaken (class actions) tegen tabaksfabrikanten. De kosten voor gezondheidszorg als gevolg van tabaksinname zijn aantoonbaar hoog.
Tabaksproducenten zijn controversieel vanuit verschillende perspectieven:
 - Roken en andere vormen van tabaksgebruik zijn bewezen schadelijk voor de gezondheid
 - De verslavende werking van tabak
 - De arbeidsomstandigheden op tabaksplantages: onder meer kinderarbeid en tabaksvergiftiging
 - De wijze waarop tabaksproducenten hun producten vermarkten

MVB-beleid SBZ Pensioen

Voor een nadere onderbouwing verwijzen we naar www.tobaccofreeportfolios.org).

Hiermee sluit het pensioenfonds aan bij opvattingen in de sector waar SBZ Pensioen werkzaam is. Aangesloten werkgevers erkennen dat tabak wereldwijd grote negatieve gevolgen heeft voor mens en natuur.

Bij ongeremd gebruik van alcohol gelden vergelijkbare gevolgen als bij tabak. Dit geldt niet bij matig gebruik van alcohol. De alcohol-producenten wijzen het publiek in reclame-uitingen op de wenselijkheid van matig gebruik.

3. Fossiele brandstoffen: Het pensioenfonds sluit beleggingen uit in:
 - Instellingen die zich voor meer dan 10% van de omzet met delving van thermische steenkool bezighouden of voor meer dan 10% van de omzet energie produceren op basis van thermische kolen, gecombineerd met een productie van energie uit hernieuwbare bronnen van minder dan 10%.
 - Instellingen die meer dan 10% van hun omzet genereren uit de winning van olie uit teerzanden
 - Instellingen die meer dan 10% van hun omzet genereren uit olie- en gaswinning in de poolgebieden ('arctic drilling').
 - Bedrijven die niet positief reageren op het door Robeco gevoerde "enhanced engagement" in het kader van het "acceleration to Paris"-programma

Energieverbruik op basis van kolen levert van alle fossiele brandstoffen de grootste bijdrage aan CO₂-emissies en heeft daarmee een belangrijke impact op de opwarming van de aarde. Het Klimaatverdrag van Parijs (COP21) en het Nederlandse Klimaatakkoord kunnen gezien worden als duidelijke signalen vanuit de politiek om actie te ondernemen tegen de klimaatverandering. Vele landen kennen een beleid ten aanzien van de sluiting van kolencentrales.

Daarnaast komt er bij het opsporen, winnen, wassen, transporteren en opslaan van kolen fijnstof in de lucht¹. Fijnstof is een belangrijke oorzaak van gezondheidsklachten (astma, beroertes, verminderde intelligentie, slagaderblokkades, hartaanvallen, hartfalen, hartritmestoornissen, kwikvergiftiging, arteriële occlusie en longkanker). Naar schatting veroorzaken kolen wereldwijd elk jaar 800.000 vroegtijdige sterfgevallen. De jaarlijkse gezondheidskosten in Europa uit het gebruik van kolen voor het opwekken van elektriciteit worden geschat op maximaal € 43 miljard (2013)². Energiecentrales die kolen verbranden, verbruiken ook grote hoeveelheden water en beïnvloeden daarmee de waterschaarste, het grondwaterpeil en de zuurgraad van het water. Niet meer gebruikte kolengroeven kunnen ook problemen veroorzaken. Bodemdaling kan plaatsvinden boven tunnels, met schade aan infrastructuur of akkerland tot gevolg.

Bij bedrijven die substantiële inkomsten genereren uit kolen-gerelateerde activiteiten en nog steeds geen start hebben gemaakt met stroomopwekking uit hernieuwbare bronnen, lijkt voting/engagement weinig zinvol. De belofte van Carbon Capture & Storage (CCS) is ook niet waargemaakt en dit zal waarschijnlijk ook niet gebeuren voor 2030. Mits er voldoende (betaalbare) alternatieven zijn, lijkt er niet direct sprake te zijn van nadelige gevolgen als het product er niet meer is voor energie-opwekking. Hernieuwbare bronnen van energie komen tegen steeds aantrekkelijkere prijzen beschikbaar. De realiteit is dat de transitie tijd nodig heeft. In plaats van totale uitsluiting kiest SBZ Pensioen voor beperkte uitsluiting op basis van de bovenaan genoemde criteria.

Anders ligt het bij metallurgische kolen (ook bekend als cokeskool), die op hoge temperatuur worden verbrand om staal te maken. Deze kolen zijn minder vervuilend en er is niet direct een alternatief voor. Opgemerkt wordt dat (de effectivering van) maatregelen in het kader van klimaatdoelstellingen nog volop in ontwikkeling zijn. Eventuele maatregelen die SBZ Pensioen neemt zullen na verloop van tijd worden geëvalueerd en waar nodig worden bijgesteld.

Uit teerzand kan bruikbare olie worden gewonnen, maar bij de oliewinning uit teerzand komen veel meer broeikasgassen vrij dan bij 'normale' aardoliewinning. Daarnaast bestaan er ook risico's op lekkages in de leidingen en op aantasting van de lokale leefomgeving. Tot slot is er een enorme hoeveelheid water

MVB-beleid SBZ Pensioen

nodig voor de winning en het raffineren van de olie, resulterend in drooggelegde rivieren en vervuilde meren. We sluiten daarom instellingen uit die meer dan 10% van hun omzet genereren uit de winning van olie uit teerzanden.

Door het smelten van de ijskappen wordt het steeds aantrekkelijker om olie en gas uit de poolgebieden te winnen, aangezien dit steeds toegankelijker wordt. Maar het oppompen van olie en gas in deze gebieden heeft grote negatieve effecten op het milieu en klimaat. Zo zijn de risico's op olierampen groot en is dit door de slechte infrastructuur moeilijk te herstellen. De kwetsbare natuur in deze gebieden komt hierdoor steeds meer onder druk te staan. We sluiten daarom instellingen uit die meer dan 10% van hun omzet genereren uit de olie- en gaswinning in de poolgebieden ('arctic drilling').

4. Palmolie producerende bedrijven. We sluiten bedrijven uit waarvan de plantages <50% voldoen aan de standaarden van de Roundtable on Sustainable Palm Oil (RSPO). Met de bedrijven waarvan >50% maar <80% voldoet gaan we de dialoog aan.

Bij een besluit tot uitsluiting van een **onderneming** zijn daarnaast onderstaande criteria van toepassing. Deze raken aan de kwaliteit van de bedrijfsvoering.

5. Ondernemingen die zich schuldig maken aan ernstige schendingen op het gebied van mensenrechten of arbeidsomstandigheden zullen voor zover mogelijk worden uitgesloten. Criterium hierbij is wanneer het bedrijf een 'fail' status krijgt op UN Global Compact. De engagement-manager houdt deze lijst bij en stelt deze beschikbaar aan SBZ Pensioen en de fiduciair manager.
6. Ondernemingen waarbij het engagement proces van de engagement-manager⁴ onvoldoende resultaat heeft opgeleverd worden voor zover mogelijk uitgesloten. In het engagement-beleid wordt aangegeven wat de te bereiken doelen zijn. Een onvoldoende resultaat wordt afgemeten aan de voorafgaand gestelde doelen. Uit praktische overwegingen volgen SBZ Pensioen en de fiduciair manager de uitsluitingenlijst van de engagement-manager op dit vlak.

Landenbeleid

Voor de uitsluiting van een **land** (staatsobligaties) of instanties waarin de betreffende landen een meerderheidsbelang hebben (state owned enterprises en supranationals) hanteert het pensioenfonds een absoluut en een relatief kader.

Het absoluut kader bestaat uit de landen waarin SBZ Pensioen onder geen beding in mag (en wil) beleggen. Dit kader wordt gevormd door de Sanctiewet 1977, en wordt aangehaald in artikel 1 van de Pensioenwet. Omdat de Sanctiewet 1977 zich op private personen, groepen en ondernemingen richt, is er ruimte voor verschillende vertalingen naar nationaal niveau. SBZ Pensioen is van mening dat internationale wapenembargo's, opgericht door de Europese Unie en de Verenigde Naties, op nationaal niveau een goede dekking bieden van de (landen voortkomend uit een brede interpretatie van de) Sanctiewet 1977.

Daarnaast wordt een relatief kader gebruikt. Dit kader wordt toegepast op de MVB-thema's waar SBZ Pensioen zich met name op richt: financiële zekerheid, gezondheidszorg, klimaatverandering, controversiële wapens en mensenrechten. Het laatste thema weegt relatief zwaar. SBZ Pensioen belegt niet in landen die zeer slecht scoren op de 'Civil Liberties' component van de Freedomhouse Index. Tevens sluit SBZ Pensioen beleggingen uit in landen die slecht scoren op minimaal 3 van de 4 andere thema's. Voordat tot een uitsluiting wordt overgegaan in het relatieve kader vindt allereerst een aantal controles plaats. Hierbij wordt onder andere gekeken of engagement mogelijk is, of er recent wijzigingen in het beleid van het betreffende land hebben plaatsgevonden of dat er binnen afzienbare tijd wijzigingen worden voorzien.

¹ <http://www.greenpeace.org/eastasia/PageFiles/301168/the-true-cost-of-coal.pdf>

² http://www.env-health.org/IMG/pdf/heal_report_the_unpaid_health_bill_how_coal_power_plants_make_us_sick_final.pdf

MVB-beleid SBZ Pensioen

Om de ambitie haalbaar te laten zijn accepteert het pensioenfonds een overschrijding van maximaal 0,5% (marktwaarde) van de gehele portefeuille.

Praktijk:

De uitsluitingen van controversiële wapens (1.) tabaksfabrikanten (2.) en (3.) kolen zijn volledig doorgevoerd in onze beleggingsmandaten.

Voor alternatieve categorieën geldt dat het uitsluitingenbeleid niet wordt afgedwongen. Wel zijn de aangestelde managers ondertekenaars van de UN PRI en actief in implementatie van ESG in de door hen beheerde portefeuilles.

Doordat sprake is van fund of fund-beleggingen heeft SBZ Pensioen geen control over de keuze van onderliggende managers en onderliggende beleggingen. De invloed van SBZ Pensioen beperkt zich hier vooral tot de selectie van managers (en engagement met deze managers), waarvan het gedachtengoed het best aansluit bij dat van SBZ Pensioen. Cruciaal hierbij is dat SBZ Pensioen voldoende inzicht heeft in de ESG-inspanning van de te selecteren managers. Dit betekent, dat de betreffende managers op dit gebied voldoende transparantie betrachten en rapportages hieromtrent aan SBZ Pensioen beschikbaar stellen.

SBZ Pensioen zal ook in samenspraak met deze managers verder overleg voeren met betrekking tot de wijze en status van ESG-integratie (uitsluitingen conform dit MVB-beleid) in de voor SBZ Pensioen beheerde portefeuilles.

Klimaatplan

Eind 2023 heeft het bestuur van SBZ Pensioen het klimaatbeleid vastgesteld. In dit plan zijn de klimaatdoelen en de roadmap hoe die doelen te bereiken beschreven. Voor een uitgebreide beschrijving verwijzen wij naar de [link](#) op de website waar het klimaatbeleid integraal is gepubliceerd.

De voornaamste punten uit ons klimaatbeleid zijn:

- Periode 2023 t/m 2026:
 - We streven ernaar om een actieve dialoog te voeren met bedrijven die verantwoordelijk zijn voor 70% van de gefinancierde emissies in de prioriteitssectoren in de aandelen- en bedrijfsobligatieportefeuille;
 - Indien bedrijven waarmee wij de dialoog aangaan onvoldoende voortgang laten zien en/of niet rapporteren over de uitstoot dan gaan we over tot desinvesteren;
 - We willen minimaal 10% van onze bedrijfsobligaties beleggen in green bonds;
- Periode 2027 t/m 2030:
 - In deze periode evalueren we de effectiviteit van de dialoog. Als we concluderen dat dit niet heeft geleid tot significante verbetering dan wijzigen we onze strategie en gaan we mogelijk eerder over tot uitsluiten;
 - We willen ten opzichte van eind 2022 jaarlijks gemiddeld minimaal 7% reductie van CO2-uitstoot realiseren in de aandelen en bedrijfsobligatieportefeuille.
 - Tegen 2030 wil SBZ meer in duurzame energiebronnen beleggen dan in niet-duurzame energiebronnen.

Impact beleggen

Met impactbeleggen gaan we een stap verder dan het beheersen van risico's die te maken hebben met milieu, sociale omstandigheden en goed bestuur. Bij impactbeleggen willen we een positieve impuls geven aan thema's die SBZ specifiek belangrijk vindt: milieu en klimaat, gezondheidszorg en toegang tot financiering. We meten bijvoorbeeld de impact op bespaarde CO2 en het aantal patiënten dat toegang krijgt tot zorg in de buurt. Door verbeteringen op deze thema's te realiseren verwachten wij een maatschappelijke winst.

Impactbeleggen passen we vooral toe binnen de portefeuille 'Private markten'. Deze beleggingen doen we alleen in de Middelloonregeling. In deze portefeuille worden beleggingen gedaan in bedrijven (vaak niet beursgenoteerd) die qua omvang vaak kleiner zijn dan de bedrijven die we op andere plekken in onze portefeuille aanhouden. Door

MVB-beleid SBZ Pensioen

de kleinere omvang en de duidelijke focus op onze thema's verwachten we dat deze bedrijven onze doelen kunnen halen. Daarnaast creëren we ruimte in obligatiemandaten om in green bonds te beleggen. Hier maken we concrete afspraken over in de mandaten.

Hieronder een overzicht waarin u ziet hoe de verschillende uitvoeringsvormen van het MVB-beleid worden toegepast in de portefeuille.

	Integratie	Stemmen	Actieve dialoog	Uitsluiten	Impactbeleggen
<i>Obligaties</i>					
Staatsobligaties	v	n.v.t.	x	v	x
Staatsobligaties opkomende markten	v	n.v.t.	v	v	x
Bedrijfsobligaties	v	n.v.t.	v	v	beperkt (Green bonds)
Hypotheke	v	n.v.t.	x	x	x
<i>Aandelen</i>					
Wereldwijde aandelen	v	v	v	v	x
<i>Alternatieve beleggingen</i>					
Private markten & impactbeleggingen	v	n.v.t.	Door fondsmanager	x	v (alleen Middelloonregeling)
Vastgoed	v	n.v.t.	Door fondsmanager	x	x

7. Actiepunten MVB (agenda) 2024 en volgende jaren

In 2024 en volgende jaren zal het bestuur van SBZ Pensioen met ondersteuning van haar uitbestedingspartners werken aan de volgende actiepunten (in willekeurige volgorde):

- Aanscherpen van het uitsluitingenbeleid en mogelijk ook nieuwe thema's daarin betrekken
- Jaarlijks updaten van het landenbeleid
- Uitvoering geven aan het klimaatbeleid
- Ontwikkelen van een impactbeleid
- Het uitvoeren van een deelnemersonderzoek over ons MVB-beleid en onze ambities
- Invulling geven aan de verplichtingen die volgen uit de SFDR-classificatie
- Het ontwikkelen van een ESG-risicoraamwerk tbv het kwantificeren van ESG-risico's en het daarop formuleren van beheersmaatregelen
- Organiseren van "Herstel en Verhaal"
- Transparantie belastingen in onze jaarrekening / ons bestuursverslag verbeteren
- Meer concrete definitie van wat Maatschappelijk Onbetamelijk Gedrag is op het vlak van belastingen. Waar ligt de grens? Dit doen we door voorbeelden met elkaar te bespreken en samen af te tasten wat we acceptabel vinden en wat niet meer.
- Onze fiduciair beheerder richtlijnen meegeven voor de operationele due diligence bij vermogensbeheerders.
- In de RFP-fase voor toekomstige uitbestedingen gericht het fiscale beleid/gedrag te toetsen.

Ook heeft het bestuur in 2023 uitgangspunten geformuleerd die zien op fiscaal verantwoord gedrag. Meer informatie hierover is opgenomen in Bijlage VI.

MVB-beleid SBZ Pensioen

8. Governance en rapportage

Bij het MVB-beleid van SBZ Pensioen zijn verschillende partijen betrokken. Ten eerste is dat het bestuur. Zij stelt het MVB-beleid vast en toetst periodiek of de uitvoering binnen de beleidskaders plaatsvindt. Daarnaast speelt de ESG-manager de rol van adviseur en de fiduciair manager de rol van uitvoerder van het MVB-beleid. Bovendien acht het bestuur het van belang dat het VO en de Sociale Partners geraadpleegd worden aangezien zij spreken voor belanghebbenden en in belangrijke mate voor onze deelnemers en het pensioenfonds graag rekening houdt met de wensen van deelnemers op dit vlak. Het VO heeft adviesrecht op het MVB-beleid/beleggingsbeleid.

De ESG-manager en de fiduciair manager rapporteert ieder kwartaal aan het bestuur over het gevoerde MVB-beleid. Hierdoor wordt de voortgang en de impact van het ESG-beleid gemonitord. Deze rapportage stelt in staat om met de fiduciair manager in gesprek te gaan en waar nodig bij te sturen. Hierbij wordt inzicht gegeven in de uitgevoerde activiteiten en de effectiviteit daarvan. Het is de uitdrukkelijke wens van SBZ Pensioen meer zicht te krijgen op de invloed van ESG-integratie op kosten, rendement en risico. Daarnaast wordt periodiek inzichtelijk gemaakt in hoeverre wordt voldaan aan de gedefinieerde uitsluitingscriteria. Jaarlijks schrijft het bestuur van SBZ een MVB-verslag.

SBZ Pensioen informeert de deelnemers en andere belanghebbenden over het MVB-beleid via de website en tijdens bijeenkomsten van SBZ Pensioen waar aangesloten werkgevers en (gewezen) deelnemers of Sociale Partners aanwezig zijn. Zodoende legt het fonds verantwoording af. Daarbij geeft het fonds de deelnemer de gelegenheid te reageren. Eventuele suggesties worden periodiek in het bestuur besproken.

MVB-beleid SBZ Pensioen

9. Bijlage I: SRD – Betrokken aandeelhouderschap

SRD- Betrokken aandeelhouderschap

Volgens de transparantieplichtingen vanuit SRD1 moet SBZ Pensioen jaarlijks openbaar maken hoe de hoofdelementen van de aandelenbeleggingsstrategie stroken met het profiel en de looptijd van de verplichtingen en hoe deze bijdragen aan de middellange- en lange termijnprestatie van de portefeuille. SBZ Pensioen moet daarbij bepaalde kernelementen openbaar maken van de overeenkomsten tussen SBZ Pensioen en de vermogensbeheerders. Daarbij gaat het met name om:

- De wijze waarop de overeenkomst de vermogensbeheerders aanzet tot het in overeenstemming brengen van zijn beleggingsstrategie en beleggingsbeslissingen met het profiel en de looptijd van de (middellange en lange termijn) verplichtingen van SBZ Pensioen.
- De wijze waarop de vergoeding voor de vermogensbeheerdiensten overeenstemt met het profiel en de looptijd van de (middellange en lange termijn) verplichtingen van SBZ Pensioen en in hoeverre de absolute lange termijn prestaties in aanmerking worden genomen.
- De wijze waarop de overeenkomsten met de vermogensbeheerders aanzetten tot het nemen van beleggingsbeslissingen op basis van de beoordeling van de financiële en niet-financiële prestaties op de middellange tot lange termijn van de vennootschap waarin is belegd en tot betrokkenheid bij deze vennootschap ter verbetering van diens prestatie op de middellange tot lange termijn.

SBZ Pensioen wordt gevraagd om kenmerken van de overeenkomsten openbaar te maken. Het gaat daarom om de strekking van de overeenkomst en de wijze waarop aansluiting wordt gezocht met de doelstelling van het pensioenfonds.

Onderstaand geeft SBZ Pensioen aan hoe in de overeenkomsten met de vermogensbeheerders bovenstaande punten zijn verwerkt:

- Voorafgaand aan de keuze om te beleggen in aandelen als beleggingsstrategie is er een ALM studie uitgevoerd op basis van het rendement- en risicoprofiel van SBZ Pensioen. Beleggen in aandelen draagt enerzijds bij aan de reële ambitie van SBZ Pensioen, anderzijds aan diversificatie van de totale beleggingsportefeuille.
- Voorafgaand aan de selectie van vermogensbeheerders zijn heldere doelstellingen en randvoorwaarden geformuleerd om te waarborgen dat de geselecteerde manager en beleggingsstrategie in lijn zijn met de middellange- en lange termijn doelstelling en randvoorwaarden van SBZ Pensioen.
- In de overeenkomst met één van de fiduciair managers is een performance-fee afgesproken. Deze performancefee is conditioneel en de constructie draagt eraan bij dat de belangen van SBZ Pensioen en de fiduciair manager gelijk gericht zijn (een hogere opbrengst uit actief management dat ten goede komt aan de realisatie van de reële ambitie van SBZ Pensioen).
- Er is in de overeenkomsten met de uitvoerende asset managers geen performance-fee afgesproken en contracten worden aangegaan voor onbepaalde tijd, met een korte opzegtermijn. Dit laatste betekent dat SBZ Pensioen altijd de mogelijkheid heeft om het beheerd vermogen te onttrekken, wanneer uit de periodieke monitoring blijkt dat een vermogensbeheerder niet meer handelt in lijn met de doelstellingen en randvoorwaarden van SBZ Pensioen. Dit geldt niet voor de vastgoed, infrastructuur en private equity fondsen.
- Het pensioenfonds belegt in verschillende actieve aandelenmandaten en aandelenfondsen. Bij de selectie van de managers of het fonds is getoetst dat het mandaat of het fonds past bij de beleggingsstrategie met de doelstelling van SBZ Pensioen. Door periodieke monitoring wordt gecontroleerd of de beleggingsstrategie in lijn blijft met de doelstelling van SBZ Pensioen.

Het pensioenfonds belegt niet in passieve aandelenfondsen.

Beoordeling prestatie aandelenportefeuille en vermogensbeheerder:

MVB-beleid SBZ Pensioen

Een tweede deel van de SRD transparantieplichting ziet toe op de beoordeling van de prestatie van de aandelenportefeuille en vermogensbeheerders. 1 Europese Shareholders' Rights Directive (hierna SRD). SRD is op 1 december 2019 in werking getreden en heeft tot doel om de betrokkenheid van aandeelhouders bij corporate governance van beursvennootschappen verder te vergroten en de transparantie tussen vennootschappen en beleggers te bevorderen. SBZ Pensioen dient jaarlijks openbaar te maken op welke manier de prestaties van de vermogensbeheerder, met inbegrip van zijn vergoeding, wordt beoordeeld. Het gaat er hierbij om duidelijk te maken dat de wijze waarop de methode en tijdshorizon die voor de evaluatie van de prestaties van de vermogensbeheerder worden gebruikt overeenstemmen met het profiel en de looptijd van de (lange termijn) verplichtingen van SBZ Pensioen.

Onderstaand geeft het pensioenfonds de kernelementen weer van de monitoring van vermogensbeheerders:

- Er vindt periodieke monitoring van de geselecteerde vermogensbeheerders plaats via kwartaal- en jaarrapportages op basis van de criteria zoals gehanteerd tijdens het selectieproces van de geselecteerde vermogensbeheerder. Op deze manier kan het pensioenfonds controleren of de geselecteerde managers en beleggingsstrategieën in lijn blijven met de middellange- en lange termijn doelstelling van het pensioenfonds.
- Vermogensbeheerders worden als onderdeel van de periodieke monitoring beoordeeld op de (beleggings-) processen en de performance op basis van de lange termijn doelstelling. Hierbij wordt specifiek gekeken naar de manier waarop tot beleggingsbeslissingen wordt gekomen en hoe dit resulteert tot de behaalde performance. De absolute performance van de vermogensbeheerders worden daarbij vergeleken met de geselecteerde benchmark en/of de vooraf gedefinieerde (out)performance doelstelling.
- In de periodieke rapportages op kwartaal- en jaarbasis is de contributie van de verschillende beleggingscategorieën opgenomen op basis waarvan SBZ Pensioen kan monitoren in hoeverre de verschillende beleggingscategorieën bijdragen aan het totaalresultaat van de beleggingen. Op basis daarvan toetst het pensioenfonds of de behaalde resultaten aansluiten bij de vooraf gedefinieerde verwachtingen en doelstellingen.

SBZ Pensioen ziet erop toe dat de prestaties van de aandelenportefeuille in lijn liggen met de doelstelling:

- De prestatie van de aandelenportefeuille wordt jaarlijks beoordeeld waarbij specifiek wordt gemonitord op de omloopsnelheid van de aandelenportefeuille en de daaraan verbonden beheer- en transactiekosten.
- De beleggingsstrategie van de actieve fondsen is gericht op het verbeteren van het rendements- en risicoprofiel van SBZ Pensioen op de lange termijn. De omloopsnelheid is een resultante van het beleggingsproces of het model waarmee wordt beoogd het rendements- en risicoprofiel te verbeteren.

MVB-beleid SBZ Pensioen

10. Bijlage II: Fiscale uitgangspunten SBZ Pensioen

SBZ Pensioen wil alle deelnemers nu en in de toekomst een goed pensioen bieden. Dat doen we op een verantwoorde wijze. Dit houdt ook in dat wij streven naar fiscaal verantwoord gedrag. Door ons fiscaal verantwoord te gedragen, dragen wij bij aan stabiliteit van overheidsfinanciën en sociaaleconomische samenhang in onze maatschappij. Fiscaal verantwoord gedrag past binnen onze bredere beleggingsovertuigingen, waarin wij rekening houden met rendement, risico, kosten en duurzaamheid.

Dit zijn onze uitgangspunten:

1. SBZ Pensioen voldoet aan fiscale wet- en regelgeving

Wij waarborgen een juiste, volledige en tijdige nakoming van alle verplichtingen die voortvloeien uit de fiscaal relevante wet- en regelgeving.

2. SBZ Pensioen streeft naar verantwoorde belastingplanning

Deelnemers van SBZ Pensioen betalen belasting over het pensioen dat zij van ons ontvangen. SBZ Pensioen is daarom als pensioenfonds in Nederland vrijgesteld van vennootschapsbelasting. SBZ Pensioen betaalt wel btw op bepaalde ingekochte diensten maar ontvangt geen btw dus kan niet salderen. In het buitenland is SBZ Pensioen als pensioenfonds voor haar beleggingen niet altijd vrijgesteld van belasting. Dit resulteert dan uiteindelijk in dubbele belasting voor onze deelnemers. Wij zien het als onze plicht om te streven naar het voorkomen van deze dubbele belastingheffing voor onze deelnemers om een zo goed mogelijk rendement te waarborgen.

Binnen de *letter* van de wet bestaan mogelijkheden om belastingen te verminderen. Dit is soms wel ongewenst volgens de *geest* van de wet. Het kan vormen aannemen van Maatschappelijk Onbetamelijk Gedrag (MOG). Van MOG is sprake wanneer niet de belegging zelf, maar het besparen van belasting het belangrijkste of een van de belangrijkste achterliggende doelen van de belegging is. SBZ Pensioen wil hiermee niet geassocieerd worden. *Wij vinden het niet gepast om gebruik te maken van belastingplanning als kan worden verondersteld dat deze zal leiden tot reparatiewetgeving, of hiertoe zou leiden als de wetgever van dergelijke planning op de hoogte zou zijn.* De wetgever kan immers niet in alle ongewenste vormen van belastingplanning voorzien.

Voorbeeld 1: Wij maken wel gebruik van bepaalde vrijstellingen, bijvoorbeeld inzake btw over niet-Europese beleggingen, maar beleggen niet met opzet (meer) in niet-Europese beleggingen om btw te omzeilen.

Voorbeeld 2: Wij maken soms gebruik van beleggingsfondsen in landen waar de belasting op beleggingen en/of beleggingsuitkeringen relatief laag is. Hiermee worden dubbele belastingen zoveel mogelijk voorkomen. Wij nemen in acht of de jurisdictie in voldoende mate transparant is en informatie uitwisselt met andere (fiscale) autoriteiten. Wij beleggen niet in deze fondsen met als voornaamste doel om minder belasting te betalen. Ook stappen wij niet in beleggingsfondsen in landen die bij aanvang op onze uitsluitingenlijst staan.

MVB-beleid SBZ Pensioen

3. Verantwoorde belastingplanning verwachten wij ook van bedrijven waarin we beleggen en instellingen met wie we samenwerken

We beoordelen of bedrijven waar we in beleggen fiscaal verantwoord opereren. Dit doen we om (fiscale) risico's en afdrachten te kunnen inschatten, maar ook als onderdeel van onze duurzame ambitie. We stimuleren verantwoord fiscaal gedrag in onze beleggingsportefeuille. Mogelijke methoden zijn voting, engagement en uitsluiting. De afweging tussen rendement, risico, kosten en duurzaamheid is hierbij leidend.

Fiscale compliance en betamelijkheid is ook onderdeel van de operationele due diligence op onze vermogensbeheerders.

Voorbeeld: Fiscaal beleid is onderdeel van onze good governance toets. Een bedrijf dat de toets niet doorstaat komt op de uitsluitingenlijst. In 2023 start onze engagement manager een nieuw engagementprogramma op het vlak van verantwoord fiscaal beleid.

4. SBZ Pensioen streeft naar een goede relatie met (fiscale) autoriteiten

Wij leggen onze fiscale standpunten voor aan de belastingdienst, zowel in Nederland als daarbuiten. Ook richting overige toezichthouders zijn we transparant over ons fiscale gedrag.

Voorbeeld: Wij zijn in gesprek met de belastingdienst over de heffing van btw op verschillende pensioen- en vermogensbeheerdiensten op basis van onze uitleg van de wet.

Onze ambitie

SBZ Pensioen vindt het belangrijk meer invulling te geven aan bovenstaande uitgangspunten. We hebben de acties geformuleerd die wij de komende jaren gaan aanpakken.

- Transparantie belastingen in onze jaarrekening / ons bestuursverslag verbeteren
- Meer concrete definitie van wat Maatschappelijk Onbetamelijk Gedrag is op het vlak van belastingen. Waar ligt de grens? Dit doen we door voorbeelden met elkaar te bespreken en samen af te tasten wat we acceptabel vinden en wat niet meer.
- Onze fiduciair beheerder richtlijnen meegeven voor de operationele due diligence bij vermogensbeheerders.
- In de RFP-fase voor toekomstige uitbestedingen gericht het fiscale beleid/gedrag te toetsen.